

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.017.04.2017
P/17/049

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/049 Lokalne formy ochrony przyrody ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Cezary Paciura – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LRZ/131/2017 z dnia 6 września 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy w Zagórz, 36-540 Zagórz, ul. 3 Maja 2, zwany dalej Urzędem
Kierownik jednostki kontrolowanej	Burmistrzem Miasta i Gminy Zagórz (Burmistrzem) od dnia 3 grudnia 2010 r. jest Ernest Nowak. (dowód: akta kontroli str. 3 - 6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości² działania Gminy w zakresie utrzymania na swoim terenie lokalnych form ochrony przyrody.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sposób ustanowienia lokalnych form ochrony przyrody (18 pomników przyrody, 2 użytków ekologicznych i stanowiska dokumentacyjnego), a także sposób prowadzenia działalności edukacyjnej i informacyjnej w zakresie ochrony środowiska i przyrody.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli dotyczyły: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy*, dwóch miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których nie wskazano lokalizacji pomników przyrody; braku odpowiedniego oznakowania lokalnych form ochrony przyrody, a także nieterminowego przekazania danych o ustanowieniu pomnika przyrody do Generalnego i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

W latach 2015 – 2017 (do 30 czerwca) nie planowano i nie ponoszono wydatków na działania związane z ochroną lokalnych form przyrody, pomimo iż ostatnie prace z tym związane przeprowadzono w 2012 r., a dwa pomniki przyrody (jak ustalono w kontroli) wymagały pilnych prac pielęgnacyjnych.

¹ kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2017 r. oraz lata wcześniejsze w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania oceny

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3 - stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawne, organizacyjne i finansowe warunki dla ochrony lokalnych form przyrody

1.1. W Urzędzie nie wydzielono odrębnej jednostki organizacyjnej oraz stanowiska ds. ochrony lokalnych (małych) form przyrody.

W latach 2015 – 2017 kształtowaniem i ochroną elementów przyrody zajmował się Referat Architektury i Ochrony Środowiska oraz Referat Gospodarki Nieruchomościami, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Leśnictwa, zwany dalej Referatem. Do końca stycznia 2017 r. zadaniami tymi zajmował się inspektor ds. ochrony środowiska, a od 1 lutego br. – referent ds. leśnictwa³.

(dowód: akta kontroli str. 7 - 66)

1.2. W planach rzeczowo-finansowych na lata 2015 – 2017 Gmina planowała wydatki na ochronę środowiska. Zaplanowano je w dziale 900 *Gospodarka komunalna i ochrona środowiska*, bez uszczegółowienia działań związanych z ochroną lokalnych form przyrody.

Analiza planów rzeczowo-finansowych za okres 2012 – 2014 wykazała, iż ostatnie wydatki na ochronę lokalnych form przyrody Gmina poniosła w 2012 r. Na prace pielęgnacyjne 13 pomników przyrody wydano 11.199,10 zł. Działania z tym związane omówiono w pkt 3.1. – 3.7. wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 67 - 204, 226 - 228, 616 - 644)

W *Programie ochrony środowiska dla Gminy na lata 2015 – 2018 z perspektywą do 2022 roku* zapisano, iż działania w zakresie *pielęgnacji i konserwacji pomników przyrody* powinny być prowadzone sukcesywnie i poprzez ciągłą pracę.

(dowód: akta kontroli str. 358 - 392,

Sekretarz Miasta i Gminy Łukasz Woźniczak z up. Burmistrza wyjaśnił, iż w planach rzeczowo-finansowych na lata 2015 – 2017 nie planowano działań i wydatków na ochronę lokalnych form przyrody, ponieważ w 2012 r. przeprowadzono *„kompleksowe prace pielęgnacyjne drzew stanowiących pomniki przyrody”*, a do Urzędu i Rady Miejskiej w Zagórzcu nie wpływały skargi, pisma informujące o niszczeniu lub o konieczności podjęcia działań w zakresie ochrony lokalnych form przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 205 - 207)

Podczas oględzin lokalnych form ochrony przyrody stwierdzono, że 2 pomniki przyrody na terenie Gminy wymagają pilnych prac pielęgnacyjnych. Stan pomników przyrody omówiono w pkt 2.10. i 2.19. wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 542 - 575)

1.3. W kontroli ustalono, iż w Urzędzie nie opracowano standardów działań dla zachowania ochrony lokalnych form przyrody na terenie Gminy, określających m.in. procedury wizytacji, ich częstotliwość, osobę odpowiedzialną, sposób dokumentowania oraz postępowania w przypadku stwierdzenia pogorszenia stanu obiektu podlegającego ochronie.

³ do 31 stycznia 2017 r. Stanisław B. – inspektor ds. ochrony środowiska, a od 1 lutego br. – Krystian K. referent ds. leśnictwa w Referacie Gospodarki Nieruchomościami, Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Leśnictwa Urzędu

Sekretarz Miasta i Gminy Łukasz Woźniczak z up. Burmistrz wyjaśnił, że z „uwagi na przeprowadzone w 2012 roku prace pielęgnacyjne brak było potrzeby opracowywania standardów działań dla zachowania lokalnych form ochrony przyrody”.

(dowód: akta kontroli str. 205 - 207)

1.4. W budżetach Gminy na lata 2015 – 2017 nie planowano środków na działania związane z ochroną lokalnych form przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 67 - 204, 226 - 228)

1.5. – 1.6. Ze sprawozdań SG-01⁴ wynika, iż okresie objętym kontrolą nie zmieniły się typy, a także liczba lokalnych form ochrony przyrody. Na koniec czerwca 2017 r. na terenie Gminy znajdowało się 18 pomników przyrody (pojedynczych drzew), 2 użytki ekologiczne o pow. 0,60 ha oraz stanowisko dokumentacyjne o pow. 0,20 ha.

Dane wykazane w sprawozdaniach SG-01, odnośnie typów oraz liczby lokalnych form ochrony przyrody, były zgodne z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (CRFOP).

(dowód: akta kontroli str. 208 - 313)

1.7. Na obszarze Gminy ustanowiono 21 form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6 – 8 ustawy o ochronie przyrody⁵, z tego rozporządzeniem ówczesnego Wojewody Krośnieńskiego ustanowiono 4 pomniki przyrody, zaś uchwałami Rady Miejskiej w Zagórzcu – 14 pomników przyrody, 2 użytki ekologiczne i stanowisko dokumentacyjne.

Wojewoda Krośnieński rozporządzeniem z 23 marca 1992 r.⁶, za pomniki przyrody na obszarze województwa krośnieńskiego uznał:

- modrzew europejski, dąb szypułkowy i jesion wyniosły rosnący na terenie przycerkiewnym przy obecnej ulicy Piłsudskiego oraz dąb szypułkowy rosnący na terenie przycerkiewnym przy ul. Uroczej (osiedle Wielopole) w Zagórzcu.

Obwieszczeniem Wojewody Podkarpackiego z dnia 10 lipca 2009 r., ww. drzewa uznano za pomniki przyrody na terenie województwa podkarpackiego⁷.

Rada Miejska w Zagórzcu, zwana dalej Radą, uchwałami z dnia 28 września 2011 r.⁸ ustanowiła:

- 14 pojedynczych drzew pomnikami przyrody, tj. dąb szypułkowy „Kazimierz” i „Karoł” oraz lipę drobnolistną „Osławianka”, „Zagórzanka”

⁴ sprawozdania SG-01 Statystyka Gminy Leśnictwo i ochrona środowiska za rok 2014, 2015 i 2016

⁵ ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 ze zm.)

⁶ rozporządzenie Wojewody Krośnieńskiego Nr 15 z dnia 23 marca 1992 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody niektórych drzew znajdujących się na obszarze województwa krośnieńskiego, opublikowane 10 kwietnia 1992 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Krośnieńskiego Nr 7, poz. 49

⁷ obwieszczenie Wojewody Podkarpackiego z dnia 10 lipca 2009 r. w sprawie ogłoszenia wykazu aktów prawa miejscowego opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 51, poz. 1329

⁸ uchwały Rady Miejskiej w Zagórzcu z dnia 28 września 2011 Nr XVII/94/2011 r. w sprawie uznania drzew pomnikami przyrody, Nr XVII/95/2011 w sprawie ustanowienia stanowiska dokumentacyjnego „Progi skalne i przełom na potoku Tarnawka w Łukowem” oraz Nr XVII/96/2011 w sprawie ustanowienia użytków ekologicznych jęczynika zwyczajnego i tojadu wiechowatego w miejscowości Zahutyń. Uchwały opublikowano 2 listopada 2011 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 169, poz. 2441

i „*Józefinka*” w Zagórzcu, dąb szypułkowy „*Szumny*” i „*Aleksander*” oraz jesion wyniosły „*Ksawery*” i „*Ignacy*” w Kalnicy, dąb szypułkowy „*Staruszek*” i lipę drobnolistną „*Łukawianka*” w Łukowem, a także dąb szypułkowy „*Leopold*” w Tarnawie Dolnej, „*Mikołaj*” w Tarnawie Górnej oraz „*Piotr*” w Zahutyniu;

- 2 użytki ekologiczne w miejscowości Zahutyń, tj. „*Stanowisko języcznika zwyczajnego w lesie Huteńskim*” oraz „*Stanowisko języcznika zwyczajnego i tojadu wiechowatego w lesie Zahutyńskim*”;
- stanowisko dokumentacyjne „*Progi skalne i przełom na potoku Tarnawka w Łukowem*”.

(dowód: akta kontroli str. 208 - 335)

Uwagi dotyczące badanej działalności

1.8. – 1.9. W kontroli ustalono, iż występują rozbieżności pomiędzy uchwałami Rady a danymi wpisanymi do CRFOP, w zakresie sprawowania nadzoru nad lokalnymi formami ochrony przyrody na terenie Gminy.

Rada w swoich uchwałach podała, iż nadzór – nad 17 formami ochrony przyrody (14 pomnikami przyrody, 2 użytkami ekologicznymi i stanowiskiem dokumentacyjnym) – sprawuje Burmistrz.

W CRFOP zapisano natomiast, iż nadzór nad pomnikiem przyrody – lipą „*Łukawianka*” w Łukowem – należy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, Zarząd Zlewni San w Przemyślu, a nad stanowiskiem dokumentacyjnym „*Progi skalne i przełom na potoku Tarnawka w Łukowem*” – do Regionalnego Konserwatora Przyrody w Rzeszowie. Natomiast w przypadku 13 pomników przyrody i 2 użytków ekologicznych – w rubryce „*sprawujący nadzór*” – wpisano „*konieczność zmiany przepisów wskazujących sprawującego nadzór*”. Taki sam zapis widniał przy drzewach, ustanowionych pomnikami przyrody przez b. Wojewodę Krośnieńskiego.

(dowód: akta kontroli str. 229 - 327)

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie Wojciech Wdowik poinformował, że przytoczone wpisy z CRFOP pochodzą z projektu realizowanego w latach 2014 – 2015 przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska i finansowanego z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wykonawca realizując projekt popełnił szereg nieprawidłowości, które są na bieżąco aktualizowane i poprawiane, ale „*czasochłonność prac weryfikacyjnych i aktualizacyjnych w połączeniu z niewielką liczbą specjalistów przeznaczonych do obsługi rejestru i dużego zbioru danych może spowodować, tzw. „błędy ludzkie”*”. Dyrektor poinformował także, iż tutaj Delegatura do sprostowania błędnych wpisów w CRFOP – „*przystąpi niezwłocznie*”.

(dowód: akta kontroli str. 645 - 646)

1.10. Spośród 21 lokalnych form ochrony przyrody, 11 położonych jest na obszarach chronionych, z tego 8 pomników przyrody⁹ na terenie Wschodniobeskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, jeden pomnik¹⁰ - na Obszarze Chronionego Krajobrazu Beskidu Wschodniego, użytek ekologiczny¹¹ - na obszarze chronionym Natura 2000 „*Dorzecze Górnego Sanu*”, a stanowisko dokumentacyjne – na obszarze Wschodniobeskidzkiego Obszaru

⁹ dąb szypułkowy „*Leopold*”, „*Mikołaj*”, „*Staruszek*”, „*Szumny*” i „*Aleksander*”, jesion wyniosły „*Ksawery*” i „*Ignacy*” oraz lipa drobnolistna „*Łukawianka*”

¹⁰ dąb „*Piotr*” w Zahutyniu

¹¹ użytek ekologiczny „*Stanowisko języcznika zwyczajnego w lesie Huteńskim*”

Chronionego Krajobrazu Natura 2000 Dorzecze Górnego Sanu – Obszary Siedliskowe.

Sekretarz Miasta i Gminy (z up. Burmistrza) wyjaśnił, że „zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody, zarządcy tych obszarów nie posiadają kompetencji do pełnienia nadzoru i nie mogą być wskazywani przez radę gminy”.

(dowód: akta kontroli str. 589 - 590)

1.11. Spośród 21 lokalnych form ochrony przyrody, 9 pomników przyrody położonych jest na gruntach stanowiących własność Gminy¹².

Na gruntach Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Lesko, znajdują się dwa użytki ekologiczne¹³, zaś na gruncie Skarbu Państwa w zarządzie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, Zarząd Zlewni Sanu w Przemyśle – usytuowane jest stanowisko dokumentacyjne¹⁴. Na terenach przycerkiewnych rosną 4¹⁵, a na gruntach stanowiących własność Parafii Rzymskokatolickiej w Zagórzcu – 3 pomniki przyrody¹⁶. Jeden pomnik przyrody położony jest na gruntach należących do osoby fizycznej¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 314 - 335)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W kontroli ustalono, iż Gmina nie zawierała porozumień lub umów z właścicielami lub zarządcami nieruchomości na których zlokalizowane są lokalne formy ochrony przyrody.

Oględziny lokalnych form ochrony przyrody przeprowadzone 19 września br. wykazały, że położony na gruncie prywatnym dąb szypułkowy „Szumny” (nad którym nadzór sprawował Burmistrz) wymagał pilnych prac pielęgnacyjnych, ponieważ podczas wichury – od pnia drzewa – odłamał się konar poziomy i spadł na ziemię. Właściciel nieruchomości, na której znajduje się pomnik przyrody, nie poinformował o tym Urzędowi.

(dowód: akta kontroli str. 542 - 575)

Sekretarz Miasta i Gminy (z up. Burmistrza) wyjaśnił, iż porozumień i umów z właścicielami lub zarządcami nieruchomości na których zlokalizowane są lokalne formy ochrony przyrody nie zawierano, ponieważ „przepisy prawne nie regulują tego przedmiotu”.

(dowód: akta kontroli str. 205 - 207)

1.12. Gmina dysponowała polityką rozwoju i polityką ochrony środowiska.

Strategię Rozwoju Gminy do roku 2022, zwaną dalej *Strategią* Rada uchwaliła w sierpniu 2012 r.¹⁸ Jest to „dokument kierunkowy” do podejmowania skoordynowanych działań dot. m.in. ochrony pomników przyrody ożywionej i nieożywionej oraz rozwijania systemu edukacji ekologicznej.

¹² pomniki przyrody - dąb szypułkowy „Kazimierz” i „Karol” w Zagórzcu, „Leopold” w Tarnawie Dolnej, „Mikołaj” w Tarnawie Górnej, „Staruszek” w Łukowem, „Piotr” w Zahutyńcu, a także „Aleksander” oraz jesion wyniosły „Ksawery” i „Ignacy” w Kalnicy

¹³ użytki ekologiczne - „Stanowisko jęczmienia zwyczajnego w lesie Huteńskim” i „Stanowisko jęczmienia zwyczajnego i tojadu wiechowatego w lesie Zahutyńskim”

¹⁴ stanowisko dokumentacyjne „Progi skalne i przełom na potoku Tarnawka w Łukowem”

¹⁵ modrzew europejski, jesion wyniosły i 2 dęby szypułkowe w Zagórzcu

¹⁶ pomniki przyrody - lipa drobnolistna „Ostawianka”, „Zagórzanka” i „Józefinka” w Zagórzcu

¹⁷ pomnik przyrody - dąb szypułkowy „Szumny” położony w Kalnicy na działce stanowiącej współwłasność Bożeny i Zdzisława B.

¹⁸ uchwała Nr XXXI/202/2012 Rady Miejskiej w Zagórzcu z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Zagórz do roku 2022

W *Strategii* wymieniono tereny prawnie chronione, w tym pomniki przyrody, użytki ekologiczne i stanowisko dokumentacyjne, a także tereny proponowane do objęcia ochroną.

(dowód: akta kontroli str. 343 - 357)

Program ochrony środowiska dla Gminy na lata 2015 – 2018 z perspektywą do 2022 roku (Program), Rada uchwałała w lipcu 2016 r.¹⁹. Stanowi on podstawę do planowania działań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska, zwłaszcza w zakresie ochrony krajobrazu, różnorodności biologicznej, zrównoważonego rozwoju lasów i zapewnienia funkcji ekologicznych.

Działania pozainwestycyjne polegają na ciągłej współpracy z ośrodkami edukacji ekologicznej parków krajobrazowych, ze szkołami i innymi organizacjami, na utrzymaniu i wzmacnianiu istniejących form ochrony przyrody i krajobrazu, dokumentowaniu, tworzeniu form ochrony przyrody na obszarach i obiektach o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, a także na respektowaniu ustaleń planów i zasad ochrony przyrody, zwłaszcza poprzez wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ograniczeń wokół obszarów cennych przyrodniczo.

W *Programie* podano, iż działania inwestycyjne w zakresie pielęgnacji i konserwacji pomników przyrody powinny być prowadzone sukcesywnie i poprzez ciągłą pracę.

Najważniejszym wskaźnikiem *Programu* jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań. Na bieżąco należy kontrolować wykonanie przedsięwzięć, zdefiniowanych w *Programie*, a w cyklach czteroletnich oceniać stopień realizacji polityki ochrony środowiska. W razie nieosiągnięcia zaplanowanych zamierzeń, konieczna jest analiza *Programu* i poznanie przyczyn.

(dowód: akta kontroli str. 358 - 392)

Sekretarz Miasta i Gminy Łukasz Woźniczak z up. Burmistrza wyjaśnił, że ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zadania ekologiczne realizowane są w sposób ciągły. Od 15 lat trwa współpraca z Bieszczadzkim Parkiem Narodowym w zakresie zajęć ekologiczno – przyrodniczych. Dla młodzieży organizowane są wyjazdy na 2-dniowe warsztaty do Terenowej Stacji Ekologicznej w Suchych Rzekach i Wołosatem, gdzie uczniowie pod kierunkiem pracowników naukowych badają stan wody, gleby, lasu oraz poznają metody ochrony przyrody. Młodzi Ekolodzy z Gimnazjum w Zagórzcu uczestniczą w ogólnopolskiej Akcji Ekologicznej „Florek” gdzie jednym z zadań jest tematyka pomników przyrody, a jej efektem było utworzenie mapy pomników przyrody na obszarze Gminy.

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Tarnawie Dolnej uczestniczyli w akcji „Moja Ziemia-Mój Dom”, w warsztatach edukacyjnych „Wypalanie traw degradacją życia”, a także w gminnej debacie ekologicznej i ogólnopolskim konkursie ekologiczno-przyrodniczym. Uczniowie z Czaszyna podczas święta drzewa zorganizowali przedstawienie pt. „Drzewo – mój przyjaciel”, zaś dzieci ze Szkoły Podstawowej w Porażu (z okazji Dnia Ziemi) wzięły udział w akcji „Stawiamy na ekologię.”

(dowód: akta kontroli str. 580 - 583, 647 - 654)

¹⁹ uchwała Nr XXIX/145/2016 Rady Miejskiej w Zagórzcu w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Gminy Zagórz na lata 2015 – 2018 z perspektywą do 2022 r.

1.13. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy*, zwane dalej *Studium*, Rada uchwaliła w styczniu 1999 r.²⁰ Wymieniono w nim pomniki przyrody, ustanowione rozporządzeniem b. Wojewody Krośnieńskiego, podając m.in. gatunek drzewa, numer działki gruntowej i właściciela, ulicę/miejscowość, przy której rośnie pomnik przyrody, a także zakazy obowiązujące wobec tych drzew.

Studium sześciokrotnie aktualizowano. Nie podano w nim jednak informacji o lokalnych formach przyrody ustanowionych w 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 393 - 415, 462 - 478)

1.14. Na potrzeby aktualizacji *Studium*, w kwietniu 2008 r. sporządzono opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru Gminy. Opracowanie zawierało mapę uwarunkowań ekofizjograficznych oraz biotyczne elementy środowiskowe, w tym charakterystykę przyrodniczą, walory krajobrazowe, ochronę wartości przyrodniczo-krajobrazowych, ostoje Programu Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronione, pomniki przyrody oraz planowane (projektowane) użytki ekologiczne.

(dowód: akta kontroli str. 416 - 454)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, iż informacje, ujęte w opracowaniu ekofizjograficznym, nie były spójne ze *Studium*.

W opracowaniu ekofizjograficznym, w części dotyczącej pomników przyrody²¹ podano, iż w 2008 r. na terenie Gminy znajdowało się 10 pomników przyrody żywej, tj. 7 pojedynczych drzew oraz 3 grupy drzew (jodły pospolitej, klonu jaworu i czereśni dzikiej).

Faktycznie w tym czasie, na terenie Gminy były 4 pomniki przyrody, ustanowione przez Wojewodę Krośnieńskiego i wymienione w obwieszczeniu Wojewody Podkarpackiego z 10 lipca 2009 r.²²

(dowód: akta kontroli str. 328 - 335, 416 - 454)

Sekretarz Miasta i Gminy (z up. Burmistrza) wyjaśnił, że część drzew, wymienionych w opracowaniu ekofizjograficznym, nie została „dotąd uznana za pomniki przyrody w rozumieniu art. 44 ustawy o ochronie przyrody”. Jest dopiero planowana do ustanowienia pomnikami przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 506 - 513)

1.15. Na dzień 30 czerwca 2017 r. na terenie Gminy obowiązywało 35 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Planami objęto 705,39 ha, co stanowiło 4,4% powierzchni Gminy.

Dwa z tych planów – o pow. 370,90 ha – obejmowały tereny, na których ustanowiono 6 pomników przyrody. Na obowiązującym od 5 lipca 2000 r. – MPZP Miasta Zagórz „SKOWRONÓWKA – I” znajdowało się 5, a na obowiązującym od 5 września 2013 r. MPZG „ZAHUTYŃ – III” jeden pomnik przyrody.

W planach tych nie wskazano lokalizacji pomników przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 455 - 505)

Ustalone nieprawidłowości

Nieprawidłowości stwierdzone przez Najwyższą Izbę Kontroli dotyczyły *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* oraz dwóch miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy.

²⁰ uchwała Nr IV/27/99 Rady Miejskiej w Zagórz z 22 stycznia 1999 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagórz”

²¹ str. 48 opracowania ekofizjograficznego dla obszaru Gminy Zagórz z kwietnia 2008 r.

²² vide poz. 7

Pomimo sześciokrotnej aktualizacji *Studium* (w czerwcu 2010 r., czerwcu i listopadzie 2011 r., sierpniu 2012 r., październiku 2016 r. oraz w kwietniu 2017 r.), nie podano w nim aktualnych informacji o lokalnych formach ochrony na terenie Gminy. Natomiast w dwóch miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego nie wskazano 6 pomników przyrody i obszarów, na których je usytuowano. Działania takie naruszały postanowienia art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*²³, które stanowią, iż w celu oceny aktualności studium i planów miejscowych, burmistrz, dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium. Burmistrz przekazuje radzie gminy wyniki tych analiz po uzyskaniu opinii gminnej lub innej właściwej w rozumieniu art. 8, komisji urbanistyczno-architektonicznej, co najmniej raz w czasie kadencji rady.

(dowód: akta kontroli str. 393 - 415, 462 - 505)

Sekretarz Miasta i Gminy Łukasz Woźniczak wyjaśnił, iż wyniki analiz wykazały, nieaktualność *Studium* z przepisami ustawy o *ochronie przyrody* i ustawy o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Zmiana *Studium* jest obowiązkiem fakultatywnym i duży wpływ na to ma aspekt finansowy, gdyż koszty z tym związane, biorąc pod uwagę budżet Gminy, są bardzo wysokie. Zgodnie z art. 32 ustawy o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* powinno się to odbywać raz w trakcie kadencji. W bieżącym roku poczynione zostały starania zmierzające do dokonania analizy aktualności planów i studiów oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy za okres od listopada 2011 r. do grudnia 2016 r. Wyniki tych analiz planuje się przedłożyć Radzie na najbliższej sesji.

Sekretarz Miasta i Gminy stwierdził, iż na obszarach planów, w których występują pomniki przyrody „nie ustalono stref mających na celu ochronę wartościowego drzewostanu”. Wszystkie lokalne formy ochrony przyrody upublicznione zostały w Systemie Informacji Przestrzennej, dostępnym na stronie internetowej Urzędu (www.zagorz.pl).

(dowód: akta kontroli str. 647 - 654)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sposób ustanawiania lokalnych form ochrony przyrody. Nieprawidłowości, stwierdzone w kontroli, dotyczyły *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy*, w którym nie ujęto wszystkich pomników przyrody, oraz dwóch miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których nie wskazano lokalizacji 6 pomników przyrody.

2. Legalność i skuteczność podejmowanych działań

2.1. – 2.8. W latach 2015 – 2017 (do 30 czerwca) Rada nie podejmowała uchwał o ustanowieniu lub zniesieniu form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6 – 8 ustawy o *ochronie przyrody*.

Nie podejmowała również uchwał zmieniających obowiązujące granice użytków ekologicznych i stanowiska dokumentacyjnego, a także zakazów obowiązujących w stosunku do tych form ochrony przyrody.

W dniu 19 września 2011 r. Burmistrz zwrócił się z wnioskiem o uzgodnienie trzech projektów uchwał w sprawie ustanowienia 14 pomników przyrody, 2 użytków ekologicznych i stanowiska dokumentacyjnego. Do wniosków

Opis stanu
faktycznego

²³ ustawa z dnia 23 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz.U. z 2017 r., poz. 1073)

dołączono projekty uchwał Rady wraz z uzasadnieniem oraz dokumentację fotograficzną lokalnych form ochrony przyrody. Projekty uchwał RDOŚ uzgodniła bez zastrzeżeń.

(dowód: akta kontroli str. 514 - 524, 585 - 586)

Wnioskiem z 27 kwietnia 2017 r.²⁴ Burmistrz wystąpił do RDOŚ o uzgodnienie projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Do projektu uchwały dołączono wniosek Nadleśnictwa Baligród wraz z uzasadnieniem. RDOŚ nie wniosła zastrzeżeń.

Uchwałą z 5 lipca 2017 r.²⁵ Rada ustanowiła pomnikiem przyrody drzewo z gatunku buk zwyczajny, rosnący w miejscowości Sukowate, a nadzór nad nim powierzyła Nadleśniczemu Nadleśnictwa Baligród.

Wniosek o wprowadzenie danych do CRFOP Urząd przekazał do GDOŚ z naruszeniem terminu, określonego w art. 113 ust. 4 ustawy o *ochronie przyrody*.

(dowód: akta kontroli str. 525 - 531)

Uchwały Rady z 28 września 2011 r. i z 5 lipca 2017 r. zawierały elementy wymienione w art. 44 ust. 2 ustawy o *ochronie przyrody*. Określono w nich nazwę obiektu i obszaru, położenie, sprawującego nadzór, szczególne cele ochrony, a także zakazy właściwe dla obiektu lub obszaru wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 45 ust. 1 powołanej ustawy.

W uchwale z lipca 2017 r. podano także ustalenia dotyczące czynnej ochrony pomnika przyrody. Aby utrzymać w dobrej kondycji zdrowotnej buka i przedłużyć jego żywotność, wprowadzono możliwość dokonywania zabiegów pielęgnacyjno-zabezpieczających, zgodnych z ogólnie przyjętymi zasadami chirurgii drzew.

(dowód: akta kontroli str. 320 - 327, 540 - 541)

2.9. – 2.10. Przeprowadzone w toku kontroli oględziny 18 pomników przyrody, 2 użytków ekologicznych i stanowiska dokumentacyjnego wykazały, iż na obrzeżach lub w pobliżu tych form ochrony, nie umieszczono tablic informujących o nazwie form ochrony oraz o zakazach obowiązujących na obszarach użytków ekologicznych i stanowiska dokumentacyjnego, mimo obowiązku, wynikającego z art. 115 ust. 1 ustawy o *ochronie przyrody*.

W dobrym stanie znajdowały się użytki ekologiczne, stanowisko dokumentacyjne oraz 12 pomników przyrody:

W 4 pomnikach przyrody²⁶ stwierdzono m.in. posusz konarów i gałęzi, ubytki kory oraz ubytki wgłębne, a wokół dwóch teren był zarośnięty chwastami.

Dwa pomniki przyrody, tj. dąb szypułkowy „*Staruszek*” w Łukowem i „*Szumny*” w Kalnicy, wymagały pilnych prac pielęgnacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 542 - 575)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

2.11. W *Programie ochrony środowiska dla Gminy na lata 2015 – 2018 z perspektywą do 2022 roku* zapisano, iż działania w zakresie *pielęgnacji i konserwacji pomników przyrody* powinny być prowadzone sukcesywnie i poprzez ciągłą pracę, a w ekspertyzie dendrologicznej z 2011 r. podano, iż zabiegi pielęgnacyjne na drzewach winny być wykonywane w okresie od października do końca marca.

²⁴ wniosek wpłynął do RDOŚ 4 maja 2017 r.

²⁵ uchwała Nr XLIV/232/2017 Rady Miejskiej w Zagórzcu z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie ustanowienia drzewa pomnikiem przyrody

²⁶ dąb szypułkowy „*Leopold*” Tarnawie Dolnej, „*Aleksander*” oraz jesiony „*Ksawery*.” i „*Ignacy*” w Kalnicy

(dowód: akta kontroli str. 358 - 392)

Urząd nie opracował planów wizytacji lokalnych form ochrony przyrody, jak również nie dysponował dokumentacją potwierdzającą ich przeprowadzenie.

W okresie objętym kontrolą stan lokalnych form ochrony przyrody, w tym drzew stanowiących pomniki przyrody, był oceniany – jak wyjaśnił sekretarz Miasta i Gminy (z up. Burmistrza) w „trakcie postępowań związanych z wydawaniem zezwoleń na usuwanie drzew”. Na podstawie tych „ocen były wykonywane czynności pielęgnacyjne w otoczeniu pomników przyrody, które zlecano pracownikom zatrudnionym przez tut. Urząd w ramach robót publicznych, którzy wykonywali prace porządkowe, wykaszali najbliższe otoczenie”.

(dowód: akta kontroli str. 205 - 207)

2.12. W uchwałach Rady określono szczególną ochronę prawną lokalnych form ochrony przyrody. Ochrona ta polega na zakazie niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania drzew i obszaru, dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej i wodnej, a także na zakazie umieszczania tablic reklamowych za wyjątkiem napisów o ochronie obiektu na drzewach.

W przypadku pomników przyrody zabroniono również: nacinania, rycia napisów i znaków oraz uszkodzenia i zanieczyszczenia gleb wokół drzew, użytków ekologicznych – zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów oraz uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby, a w przypadku stanowiska dokumentacyjnego – wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem remontem i naprawą urządzeń wodnych, zmianie sposobu użytkowania ziemi oraz wydobywania do celów gospodarczych skał, skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin, zwierząt i minerałów.

(dowód: akta kontroli str. 320 - 327, 540)

Zakazy wobec drzew, ustanowionych pomnikami przyrody w 1992 r. dotyczyły: pozyskiwania, niszczenia, uszkodzenia, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów, nieczystości oraz innego zanieczyszczenia najbliższego ich otoczenia, zmiany stosunków wodnych, niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania, palenia ognisk w odległości nie mniejszej niż 30 m od pnia, ruchu pojazdów w obrębie systemu korzeniowego poza miejscami do tego przeznaczonymi, a także umieszczania tablic, ogłoszeń, napisów i innych znaków nie związanych z ochroną.

(dowód: akta kontroli str. 314 - 319)

W latach 2015 – 2017 (I połowa) Urząd nie stwierdził przypadków naruszenia zakazów, wprowadzonych uchwałami Rady w odniesieniu do lokalnych form ochrony przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 580 - 583)

2.13. – 2.14. Przeprowadzone oględziny pomników przyrody wykazały dobry stan 5 pomników przyrody, nieobjętych pracami pielęgnacyjnymi w 2012 r., w tym 4 drzew ustanowionych pomnikami przez b. Wojewodę Krośnieńskiego.

(dowód: akta kontroli str. 542 - 575)

Sekretarz Miasta i Gminy wyjaśnił, że drzewa ustanowione pomnikami przyrody przez b. Wojewodę Krośnieńskiego rosną przy cerkwiach i są objęte ochroną konserwatorską. Według Sekretarza, nadzór nad nimi sprawuje Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 587 - 588)

2.15. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki usunięcia lokalnych form ochrony przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 328 - 335)

2.16. Sekretarz Gminy Łukasz Woźniczak (z up. Burmistrza) wyjaśnił, iż w latach 2015 – 2017 (I połowa) realizowano kampanie informacyjne dotyczące ochrony przyrody, w tym lokalnych wartościowych obiektów chronionych. Zagadnienie z tym związane omówiono w pkt 1.12. wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 580 - 583, 647 - 654)

2.17. Z informacji Sekretarza Gminy wynika, iż w okresie objętym kontrolą nie występowały konflikty z właścicielami gruntów, na których zlokalizowane są lokalne formy ochrony przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 580 - 583)

2.18. Sekretarz Gminy Łukasz Woźniczak stwierdził, iż w latach 2015 – 2017 (I połowa) mieszkańcy, organizacje społeczne i inne podmioty (za wyjątkiem jednego przypadku) nie składały wniosków o utworzenie lokalnych form ochrony przyrody.

Pod koniec marca br. Nadleśnictwo Baligród zwróciło się do Rady z wnioskiem o objęcie ochroną prawną, w formie pomnika przyrody drzewa (buk zwyczajny) rosnącego w miejscowości Sukowate na działce stanowiącej własność Skarbu Państwa, będącej w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Baligród. Do wniosku dołączono kartę ewidencyjną, dokumentacją fotograficzną drzewa wraz ze szkicem mapy oraz poinformowano, że nadzór nad nim sprawować będzie Nadleśniczy Nadleśnictwa.

Projekt uchwały uzgodniono z RDOŚ, a uchwałą z 5 lipca 2017 r. Rada²⁷ ustanowiła ww. drzewo pomnikiem przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 532 - 541, 580 - 583)

2.19. Sekretarz Gminy Łukasz Woźniczak wyjaśnił, że w latach 2015 – 2017 (I połowa) nie występowały konflikty z Generalną i Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska odnośnie lokalnych form ochrony przyrody. Współpraca z ww. instytucjami polegała na uzgadnianiu projektu uchwał i przesyłaniu danych o wpisaniu lokalnych form ochrony przyrody do CRFOP.

(dowód: akta kontroli str. 580 - 583)

Ustalone
nieprawidłowości

Nieprawidłowości, stwierdzone przez Najwyższą Izbę Kontroli, dotyczyły nieprzestrzegania postanowień przepisów ustawy o *ochronie przyrody* i rozporządzenia w *sprawie wzorów tablic*²⁸.

Oględziny 21 lokalnych form ochrony przyrody wykazały w 4 pomnikach przyrody²⁹, m.in. posusz konarów i gałęzi, ubytki kory oraz ubytki wgłębne, a wokół dwóch teren był zarośnięty.

Dwa pomniki przyrody, tj. dąb szypułkowy „*Staruszek*” w Łukowem i „*Szumny*” w Kalnicy, wymagały pilnych prac pielęgnacyjnych.

W pniu dębu „*Staruszek*” stwierdzono duży ubytek wgłębny dordzeniowy (spróchniały pień z dziurą bez wzmocnienia) nad którą znajdował się znaczny

²⁷ uchwała Nr XLIV/232/2017 Rady Miejskiej w Zagórzcu z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie ustanowienia drzewa pomnikiem przyrody, opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego w dniu 14 lipca 2017 r., poz. 2563

²⁸ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w *sprawie wzoru tablic* (Dz.U. Nr 268, poz. 2665)

²⁹ dąb szypułkowy „*Leopold*” Tarnawie Dolnej, „*Aleksander*” oraz jesiony „*Ksawery*” i „*Ignacy*” w Kalnicy

ubytek powierzchniowy. Były też ubytki kieszonkowe przy bryle korzeniowej, a w koronie posusz konarów i gałęzi.

Dąb „Szumny” jest najbardziej okazałym pomnikiem przyrody na terenie Gminy i znajduje się na terenie prywatnym. Teren wokół dębu był zarośnięty i ogrodzony wysoką siatką zwieńczoną drutem kolczastym z zamykaną bramą. W pobliżu drzewa (od strony wschodniej i południowej) stały ule. Dąb posiadał dwa konary główne, pionowy od strony zachodniej i poziomy od strony południowo-wschodniej. Konar główny pionowy odbijał na dwa konary boczne poziome, które rozwijały się w kierunku północnym. Oględziny drzewa (zza ogrodzenia) wykazały, że konar poziomy odłamał się od pnia głównego i leżał na ziemi. Osoba pracująca przy ulach poinformowała, iż nastąpiło to ok. 3 tygodnie temu, podczas silnej wichury.

(dowód: akta kontroli str. 542 - 575)

Prace „porządkowe” przy dębie „Szumny” wykonano 5 października br. Konar pocięto na „mniejsze kawałki”, a pień drzewa zabezpieczono przed wodami opadowymi”.

(dowód: akta kontroli str. 655 - 656)

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o *samorządzie gminnym*³⁰, zadania własne gminy obejmują m.in. sprawy ochrony środowiska i przyrody.

Według Najwyższej Izby Kontroli, brak prac pielęgnacyjnych w stosunku do ww. pomników przyrody naruszał zapisy art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o *ochronie przyrody* który stanowi, że obowiązkiem organów administracji publicznej jest dbałość o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym, a organy te obowiązane są do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony przyrody. Nie przestrzegano też zapisów *Programu ochrony środowiska dla Gminy na lata 2015 – 2018 z perspektywą do 2022 roku*, w którym podano, że pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody prowadzona ma być sukcesywnie i ciągle.

(dowód: akta kontroli str. 358 - 392)

Sekretarz Miasta i Gminy Łukasz Woźniczak (z up. Burmistrza) wyjaśnił, że stan pomników przyrody oceniano w trakcie postępowań, związanych z wydawaniem zezwoleń na usuwanie drzew.

(dowód: akta kontroli str. 205 - 207)

Uchwałą z 5 lipca 2017 r. Rada ustanowiła drzewo buk pomnikiem przyrody. Dane pomnika (celem wpisania do CRFOP) przesłano Generalnemu i Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska po 72 dniach od ustanowienia, czym naruszono zapis art. 113 ust 4 i art. 114 ust. 3 ustawy o *ochronie przyrody*. Według ww. przepisów organ ustanawiający formę ochrony przyrody, kopię aktu ustanawiającego przesyła w terminie 30 dni od dnia utworzenia.

(dowód: akta kontroli str. 525 - 531, 540 - 541)

Referent ds. leśnictwa Referatu Krystian Kurek wyjaśnił, iż uchwała o ustanowieniu pomnika przyrody weszła w życie 29 lipca br. W dniu 3 sierpnia poinformował o tym pracownika Nadleśnictwa Baligród oraz zamieścił informację o lokalizacji w Systemie Informacji Przestrzennej Urzędu. Opóźnienie w przesłaniu danych do CRFOP spowodowane było okresem urlopowym (zastępstwem pracowników) oraz realizacją innych pilnych zadań, w tym sprawowaniem nadzoru nad gospodarką leśną w lasach mienia

³⁰ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* (Dz.U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.)

gminnego, sprzedażą drewna, a także przyjmowaniem zgłoszeń o zamiarze usunięcia drzew i przeprowadzaniem oględzin z tym związanych.

(dowód: akta kontroli str. 576 - 579)

Podczas oględzin lokalnych form ochrony przyrody stwierdzono, iż na obrzeżach lub w pobliżu stanowiska dokumentacyjnego i dwóch użytków ekologicznych, Burmistrz – jako organ sprawujący nadzór – nie umieścił tablic informujących o nazwie oraz tablic informujących o zakazach obowiązujących w stosunku do tych form ochrony przyrody.

Wymóg umieszczenia tablic wynikał z art. 115 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody oraz z postanowień § 2 ust. 2 i § 3 rozporządzenia w sprawie wzorów tablic. Wzór tablic określały załączniki Nr 1 i Nr 4 ww. rozporządzenia.

Na obrzeżach tworów przyrody żywej (drzewa), Burmistrz nie umieścił tablic informujących o nazwie pomnika przyrody, mimo wymogu wynikającego z § 2 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wzorów tablic.

Na obrzeżach 3 drzew³¹ umieszczono wprowadzone tablice z nazwami drzew, lecz odbiegały one od wzoru tablicy informacyjnej, określonej w załączniku Nr 2 do rozporządzenia w sprawie wzorów tablic.

(dowód: akta kontroli str. 542 - 575)

Sekretarz Miasta i Gminy wyjaśnił, że „tablice informacyjne ze względu na upływ czasu, warunki atmosferyczne uległy zniszczeniu”. W najbliższym czasie będą odtworzone.

(dowód: akta kontroli str. 506 - 513)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Gminy odnośnie uzgadniania projektów uchwał w sprawie ustanowienia lokalnych form przyrody. Negatywnie natomiast ocenia brak zabiegów pielęgnacyjnych wobec niektórych pomników przyrody i brak odpowiedniego oznakowania form ochrony przyrody.

3. Legalność i gospodarność wydatkowanych środków finansowych przeznaczonych na działania związane z zachowaniem lokalnych form ochrony przyrody

3.1. – 3.7. W okresie objętym kontrolą na działania związane z ochroną środowiska i przyrody Gmina wydała 8.824.173,26 zł³², z tego 6.689.544,52 zł w 2015 r., 1.338.296,18 zł w 2016 r. oraz 796,332,56 zł w I połowie 2017 r.

Gmina nie wykonywała i nie finansowała w tym okresie działań związanych z ochroną pomników przyrody, użytków ekologicznych i stanowiska dokumentacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 226 - 228)

Ostatnie prace związane z ochroną lokalnych form przyrody, Gmina przeprowadziła w 2012 r. a ich wykonanie poprzedziła ekspertyza dendrologiczna sporządzona na zlecenie Gminy. Ekspertyzą objęto 14 drzew ustanowionych pomnikami przyrody we wrześniu 2011 r.

Zabiegi pielęgnacyjne przeprowadzono na 13 spośród 14 drzew³³ objętych ekspertyzą dendrologiczną. Usunięto posusz, odrosty korzeniowe, wygnite konary, oczyszczono i usunięto korę pokrytą zgnilizną, z pni drzew usunięto

Opis stanu faktycznego

³¹ pomnik przyrody: dąb szypułkowy „Mikołaj” w Tarnawie Górnej i „Staruszek” oraz lipa drobnolistna „Łukawianka” w Łukowie

³² dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

³³ według ekspertyzy dendrologicznej lipa „Łukowianka” w Łukowie nie wymagała prac pielęgnacyjnych

elementy obce (gwoździe, drut kolczasty, deski), a także oczyszczono wypalone wnętrza pnia drzewa. Wzmocniono też pnie i konary boczne drzew, zaś miejsca prac pielęgnacyjnych zabezpieczono środkiem grzybobójczym.

W trakcie odbioru prac pielęgnacyjnych, przeprowadzonych 11 kwietnia, komisja stwierdziła „wady” oraz wniosła uwagi co do sposobu ich wykonania. Wskazała również potrzebę wykonania dodatkowych prac. W przypadku dębu „Piotr” w Zahutyniu komisja stwierdziła konieczność odciążenia osłabionej (po rażeniu piorunem) bocznej szczytowej sekcji, ponieważ stanowiła zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego, zaś w przypadku dębu „Staruszek” w Łukowem wskazano potrzebę (innego niż określono w ekspertyzie dendrologicznej) wzmocnienia pnia i konarów bocznych.

Podczas prac pielęgnacyjnych dębu „Szumny” w Kalnicy stwierdzono znaczne pęknięcie na południowym konarze bocznym w pobliżu jego nasady w pniu głównym. W związku z tym w trosce o zachowanie w stanie nienaruszonym „jednego z najcenniejszych okazów”, zdecydowano o podjęciu działań ratunkowych poprzez wykonanie dodatkowej podpory słupowej zakończonej łożem oraz wiązania statycznego o wytrzymałości 4 ton.

W protokole z 23 kwietnia 2012 r. komisja stwierdziła, iż wykonawca usunął wady i wykonał dodatkowe prace. Przeprowadzono je zgodnie zakresem prac i metodami pielęgnacji drzew pomnikowych i historycznych oraz z zasadami określonymi przez Europejską Radę ds. Drzew jak również przez ogólnościatowe Międzynarodowe Towarzystwo ds. Drzew. Koszt prac pielęgnacyjnych wyniósł 11,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 591 - 644)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁴ (o NIK), wnosi o:

1. Przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie przyrody i rozporządzenia w sprawie wzorów tablic odnośnie lokalnych form ochrony przyrody oraz zapisów Programu ochrony środowiska dla Gminy na lata 2015 – 2018 z perspektywą do 2022 r. dotyczących wykonywania prac pielęgnacyjno-konserwacyjnych pomników przyrody,
2. Uaktualnienie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego o wszystkie pomniki przyrody, ustanowione na terenie Gminy,
3. Wskazywanie lokalizacji form ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Gminy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

³⁴ Dz. U. z 2017 poz. 524

Obowiązek
poinformowania NIK
o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK*, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK*, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia października 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor

Kontroler

Wiesław Motyka

Cezary Paciura
gł. specjalista kontroli państwowej